

Snaží se tedy opět nad sebou převzít kontrolu. Zbytečně/Marně. Pocity, které ji při pohledu na kníže de Nemours nebo jen při pouhé zmínce jeho jména zaplavují, jsou takovými neúspěchy/porážkami její vůle. Vždy se proti své vůli a téměř neúmyslně prozradí a chová se tak, že na sebe upozorní. Ani jasnozřivost, kterou projevuje, jí nijak nepomáhá/není žádnou pomocí/podporou.

Její matka, Madame de Chartres, si všímá této náklonnosti, ale smrtelně onemocní. Proto si nechává svou dceru přivolat k lůžku. „Jste na hraně propasti“, povídá/říká jí. A poté, co jí připomněla, jaké povinnosti má ke svému muži a k ní samotné, uchýlila se k závislosti na své vlastní dceři, k její zodpovědnosti/a věřila v její zodpovědnost. Najednou vážnost v ní převáží pomíjivost/něžnost/křehkost a rozhodne se odevzdat svůj věčný život do rukou princezny Clévské/de Clèves: „Pokud by vás k tomu, co si přeji, mohly nutit jiné důvody než (je) ctnost a povinnost/úkol, pravím vám, jestli něco může zničit štěstí, ve které věřím, (ted') když opouštím tento svět, je to právě vidět vás padnout/selhat jako ostatní ženy.“ Taková jsou poslední slova Madame de Chartres. Madame de Clèves je těmito slovy rozrušená. Nemusí zrovna věřit v posmrtný život, aby se cítila zavázána zesnulé/nebožce, a jelikož se zarmoucenou/smutnou prozíravostí vidí, že nad ní stále vítězí a převládá její náklonnost, učiní neobvyklé rozhodnutí.

Vzdává se, spoléhá se na svého manžela a svěruje se mu, že je zamilovaná do/miluje jiného: „Je pravda, že mám důvody k odchodu od dvora a že se chci vyhnout nebezpečím, které s sebou občas přinášejí osoby mého věku. Nikdy jsem neprojevila sebemenší známku slabosti a nebála bych se ji ukázat/ji nechat vyvstat, pokud byste mi dovolil odejít ze dvora nebo pokud bych ještě měla Madame de Chartre, která by mi pomohla a vedla mě. Ať bude mé rozhodnutí jakkoliv nebezpečné, činím tak s radostí, abych vás zůstala hodna. Moc se omlouvám a žádám vás o prominutí, pokud se vám mé city protiví, přinejmenším se vám už nebudu protivit svými činy. Myslete na to, že učinit, co činím já, vyžaduje více laskavosti a úcty k manželovi, než bylo třeba kdy předtím; ved'te mne, smilujte se nade mnou a stále mne milujte, můžete-li/pokud můžete.“. Tato scéna při uvedení románu na trh každého ohromila. Dokonce způsobila skandál. Hádalo se v salonech. Periodikum *Mercure Galant* vydalo velkou anketu, jakýsi druh průzkumu mínění, sestavený jeho **rozvleklým ředitelem** Donneau de Viséem: „Ptám se, jestli by ctnostná žena, která si svého dokonale čestného muže váží, jak jen to jde, a která nepodléhá milneci a nenechává se přemoci velmi silnou vášní, již se snaží všemi způsoby potlačit; ptám se, říkám vám, jestli by tato žena, která se chce uchýlit tam, kde bude naprosto z dohledu tohoto milence, o němž ví, že ji miluje a netuší, že ona mu lásku opětuje, jestli by tato žena, která nemůže nutit svého muže, aby souhlasil s takovým odchodem, aniž by mu odhalila své city k milenci, kterému se snaží uniknout, neudělala lépe, kdyby se nesvěřovala se svou vášní manželovi a raději ji zatajila a podstoupila riziko bojů, které bude muset neustále svádět kvůli nezbytným příležitostem, kdy se uvidí s milencem, jež nelze opustit jinak, než skrze tajemství, o kterém je řeč.“

Tento neobvykle složitý a nejasný styl otázky o dvorní kazuistice nijak neodradil čtenáře *Mercuru*. Ba naopak. Pod rozmanitými a úžasnými pseudonymy jako Céleste Allobroge, le Berger des rives de la Juine nebo le Géomètre de Guyenne se hrnou odpovědi. Le Géomètre de Guyenne, o němž se domníváme, že je stejnou osobou jako de Fontenelle, je

pro knihu i její sporný závěr nadšený. Ale většina čtenářů je nespokojená. Přiznání princezny de Clèves pro ně bylo nemístné a škodlivé/zničující, protože narušovalo chod/mír/stabilitu v domácnostech. Toto výstřední přiznání neporušilo podle de Bussy-Rabutina ani tak pravidla slušnosti jako spíš pravděpodobnost. To přiznání nastat nemělo a nemohlo. Takto se (prostě) lidé nechovali. L'Insensible de Beauvais/Bezcitný Beauvais, který se jal vyjádřit jednohlasný názor svých přátel, tvrdí, že žena musí (raději) „neustále bojovat a ve svém boji musí i zemřít“, než aby zarmoutila svého muže/manžela.

Dělí/odděluje nás propast těchto rozhořčených úvah. Ne mír, ale štěstí má nyní svrchovanou/nejvyšší hodnotu. Podle Rousseaua byla slušnost sesazena upřímností. Vývoj rovnosti/rovnoprávnosti podmínek způsobuje, že manžel už není hlavou vztahu. Zkrátka a dobře jsme byli vychováni velkou/důležitou/významnou literaturou, obzvláště *Kněžnou de Clèves*, a je na nás, abychom posoudili pravděpodobnost textu ve světle, které vrhá na nejednoznačnost lidských záležitostí. Madame de Clèves svým přiznáním nechce pouto, které ji pojí s manželem, zlomit, ale naopak ho posílit.

posun významu P17 i P7, jinak zlepšit stylizaci